

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET

SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Janez POTOČNIK

Vetenskap och forskning

Del B - Särskilda frågor

FORSKNING

- 1. Vilka åtgärder planerar kommissionen att vidta för att se till att tillräcklig hänsyn tas till parlamentets synpunkter innan den utarbetar sitt förslag till EU:s sjunde ramprogram för forskning och teknisk utveckling (RP7)?**

Kommissionen utvecklade sina idéer om det nästa ramprogrammet i sitt meddelande av den 16 juni 2004 ("Vetenskap och teknik, centrala faktorer för Europas framtida utveckling"). Själva målsättningen med detta meddelande är att göra det möjligt för kommissionen att basera sitt förslag på en grundlig politisk debatt inom institutionerna. Parlamentets synpunkter om, och vad det förväntar sig av, sjunde ramprogrammet kommer naturligtvis att vara av stor vikt för kommissionen. Jag kommer att analysera parlamentets synpunkter mycket noggrant och kommer att, om möjligt, försöka införa dem.

Jag kommer också gärna personligen och diskuterar alla frågor rörande nästa ramprogram med ledamöterna i utskottet för industrifrågor, forskning och energi, samt med ledamöterna i de övriga berörda parlamentsutskotten. Jag tror vi kan bli naturliga bundsförvanter och det skulle glädja mig att kunna räkna med parlamentets stöd i förhandlingarna om sjunde ramprogrammet.

Jag är också redo att utforska andra sätt att intensifiera kontakterna med parlamentet under det avgörande stadiet av utarbetandet av sjunde ramprogrammet. Ett seminarium kunde exempelvis arrangeras för att ge ytterligare impulser till kommissionens förberedande arbete.

Kommer kommissionen att stödja parlamentets förslag till en budget på 30 miljarder euro för RP7 även om det finns en risk för att vissa medlemsstater motsätter sig detta?

Både i kommissionens förslag till budget för nästa sjuårssperiod och i dess meddelande från juni om vetenskap och teknik räknar man med att kostnaderna för forskning kommer att bli dubbelt så stora. Varför? I enlighet med Lissabonagendan vill vi göra Europa till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. Forskning och teknik är centrala i denna ambitiösa strategi. Genom att främja forskning, och sålunda vår kunskap, kan vi garantera en stadig ekonomisk tillväxt och

skapa flera och bättre arbetstillfällen för Europas medborgare. Morgondagens arbetstillfällen beror på dagens investeringar i forskning och Europeiska unionen är medveten om det. EU har fastställt ett ambitiöst mål för sig själv, nämligen att tre procent av dess BNP bör gå till vetenskap och forskning. För att kunna bidra till att detta mål uppfylls måste vi fördubbla EU:s nuvarande forskningsbudget. Detta är nödvändigt av flera orsaker:

- Forskning har blivit oerhört mycket komplexare och de relaterade kostnaderna har ökat i samma grad.
- Forskning på EU-nivå har ett starkt mervärde ("kritisk massa" som behövs för att främja forskning inom centrala forskningsområden; vetenskaplig och teknisk överlägsenhet genom konkurrens; en strukturerande effekt på forskning i Europa);
- EU:s finansiering har, till exempel genom inrättandet av europeiska kunskapscentrum, en hävstångseffekt på privata investeringar.
- Det finns ett behov av att utvidga EU:s stöd till nya områden där efterfrågan på EU-åtgärder är stor.

En fördubbling av unionens forskningsbudget kommer att resultera i ett totalt belopp som är ännu större än det som Europaparlamentet begärt. Jag är fast besluten att försvara detta förslag och räknar med parlamentets stöd i detta avseende.

Är du beredd att orubbligt stödja EU:s ståndpunkt i de pågående ITER-förhandlingarna, och i vilket fall som helst, göra allt för att säkerställa Europas ledande ställning inom reaktororienterad fusionsforskning?

Ja, jag är fast besluten att göra det. Ända från början av de internationella förhandlingarna om det experimentella fusionsreaktorprojektet ITER har kommissionen målmedvetet försvarat att reaktorn skall placeras i Europa. Kommissionen har presenterat de klara fördelarna med europeiska Cadarache som placeringsort och har vunnit stöd från flera andra projektpartner.

Jag ämnar beslutsamt bedriva den linje som kommissionen hittills intagit. Det bästa sättet att se till att projektet blir framgångsrikt skulle vara att bygga ITER i Europa. Det skulle samtidigt innebära att unionens ledande ställning inom fusionsforskning bibehålls, något som jag är fast besluten att arbeta för.

Med tanke på ITER:s betydelse för vetenskapen och för mänskligheten, dess politiska betydelse och dess enorma konsekvenser för både EU:s och medlemsstaternas budget, skulle det innebära ett stort nederlag att inte kunna komma överens med alla våra partner om placeringsorten. Jag har för avsikt att upprätta nära förbindelser med alla våra partner så fort som möjligt för att se hur en enighet kan nås om att föra projektet vidare.

2. **Efter tre sammanträden för att förbereda ett beslut om ITER har de internationella parterna inte ännu uppnått enighet om ITER:s placeringsort. Vilka initiativ anser du att skulle göra det möjligt att nå ett internationellt avtal om den europeiska kandidaten Cadarache?**

Det är inte endast mycket viktigt för europeisk forskning att bygga ITER vid Cadarache. Cadarache är också den bästa placeringsorten i internationell jämförelse baserad på objektiva kriterier. Av dessa två skäl måste vår främsta målsättning vara att uppnå enighet om Cadarache.

Sedan början av 2004 har kommissionen arbetat med sina internationella partner på att formulera ett "vidare tillvägagångssätt" för användningen av fusionsenergi, varvid hänsyn tas även till annan verksamhet inom det här området än byggandet av ITER.

Om detta inte lyckas skulle unionen kunna överväga att börja bygga ITER vid Cadarache i en internationell ram med endast de parter som vill delta, i hopp om att andra parter senare skulle ansluta sig till projektet. Men detta är endast som sista utväg. Jag kommer att göra mitt yttersta för att komma överens med alla parter om placeringsorten.

Vilka åtgärder föreslår du för att främja ITER-projektets senare utvecklingsfaser?

För att kunna fullfölja en reaktororienterad strategi ända till dess slutförande, både som stöd till byggandet av ITER och som ett komplement till det projektet, måste vi redan nu förbereda följande etapper: utveckling av material som är motståndskraftiga mot strålning med hjälp av en särskild testinstallation, utveckling av system för produktion av fusionsbränsle (tritium), och fortsättning av de nuvarande ansträngningarna för att förbättra begreppen för plasmainneslutning och studierna om de socioekonomiska aspekterna av fusionsenergi (säkerhet, "acceptabilitet" och lönsamhet).

Dessa aspekter kommer att behandlas i ett omfattande "tillhörande ITER-program" av vilket delar skulle kunna genomföras i en internationell ram i enlighet med det vidare tillvägagångssätt jag beskrivit ovan. Jag har för avsikt att i större detalj diskutera det tillhörande programmet med alla våra internationella partner för att se vilka framsteg som kan göras.

Hur tror du att framtiden ser ut för magnetisk fusion i EU:s forskningsprogram och energipolitik?

Om vi på ett miljövänligt sätt skall kunna säkra energiförsörjningen för Europa och hela jorden måste vi utnyttja en hel rad olika kraftproduktionsteknologier. Av dessa, tror jag att magnetisk inneslutningsfusion, när vi väl lärt oss behärska tekniken på teknisk och kommersiell nivå, har potentialen att spela en viktig roll för energiproduktion i det långa loppet.

Forskningen på detta område bör därför fortsättningsvis inta en viktig ställning i unionens forskningspolitik. Förutom att detta kommer att medföra stöd för forskning i ett internationellt sammanhang, innebär det att unionen stöder utbildning av de specialiserade mänskliga resurser som krävs, och arbetar för att öka medvetenheten för

den industri som kommer att spela en viktig roll i fusionsteknikens kommande utvecklingsfaser.

3. **Med beaktande av att genomförandet av RP6 nått önskade resultat då det gäller förenklade bestämmelser och förenklad administration, kommer det att vara nödvändigt att inom ramen för RP7 förrätta en grundläggande översyn av de ekonomiska bestämmelserna?**

I sitt meddelande av den 16 juni förpliktade sig kommissionen att se över och förenkla de ekonomiska och administrativa bestämmelserna för unionens forskningsprogram. Jag personligen lägger stor vikt vid enkla och tydliga bestämmelser som tillåter att projekt genomförs snabbt och under insyn.

Jag är helt på det klara med komplexiteterna och de synbara inkonsekvenserna i våra mål. Om min position som kommissionsledamot bekräftas, kommer jag emellertid att ha som prioritet att arbeta för att genomförandet av ramprogrammet skall bli enklare, snabbare och överskådligare. Detta kommer att ha fördelar både för slutanvändarna och skattebetalarna. Enligt mitt sätt att se det är det minst lika viktigt hur vi använder pengarna som hur mycket vi spenderar.

Jag kommer att vara mycket öppen för de frågor som sysselsätter Europaparlamentet vid översynen av de administrativa och ekonomiska bestämmelserna. Jag kommer också att samråda med programmets användare och överväga bästa metoder bland centrala aktörer i världen. Resultatet kommer att återspeglas i kommissionens förslag till nästa ramprogram och reglerna för deltagande. Beroende på vår utvärdering kommer jag inte att dra mig för att föreslå en genomgående översyn av de bestämmelser som styr förvaltningen av EU-medel, om detta är vad som krävs för att vi skall kunna uppnå våra mål. Vilken väg vi än väljer, så hoppas jag att jag kommer att kunna räkna med parlamentets stöd för att genomföra en omfattande rationalisering av bestämmelser och förfaranden.

Vilka åtgärder kommer kommissionen att vidta för att se till att man tar vederbörlig hänsyn till den halvtidsöversyn av de nya instrumenten som förrättas av högnivåexpertgruppen med Ramon Marimon som ordförande?

Kommissionen antog den 27 augusti ett meddelande som svar på de observationer som gjorts i Marimón-rapporten. Jag var personligen imponerad inte enbart över rapportens kvalitet utan också över vikten av dess resultat och rekommendationer. Jag är fast besluten att driva igenom alla nödvändiga justeringar. Det är uppmuntrande att största delen av rekommendationerna är identiska med eller liknar kommissionens egna slutsatser av vilka några redan har varit föremål för korrigerande åtgärder i syfte att åstadkomma ett flexiblarare och användarvänligare genomförande av sjätte ramprogrammet.

Jag anser att följande rekommendationer har prioritet:

- De befintliga administrativa och ekonomiska bestämmelserna bör förenklas.
- Instrumenten bör anpassas till nya grupper på marknaden och innovativa företag.
- Instrumenten bör göras flexiblarare för små aktörer, i synnerhet små och medelstora företag och forskningsgrupper från de nya medlemsstaterna.

- Forskningsmedlens samordnande och kompletterande karaktär bör förstärkas med andra finansieringskällor, i synnerhet strukturfonderna.

De förändringar som har sitt upphov i rekommendationerna och som kan genomföras inom ramen för den aktuella rättsliga ramen kommer att införas omgående. De som kräver ändringar till själva ramen kommer att införas i samband med motsvarande förslag till sjunde ramprogrammet.

Vilka stödåtgärder för mindre/svagare forskningsenheter/forskningslag (för det mesta, men inte endast från små och nya medlemsstater och kandidatländer) föreslår du inom ramen för RP7?

Syftet med EU:s forskningsprogram är att strukturera den europeiska forskningen så att det är möjligt för EU att utnyttja sin kapacitet fullt ut på detta område, stödja och främja hög kvalitet och höja den allmänna nivån på europeisk forskning genom att förse forskarlag i varje medlemsstat med de medel som är nödvändiga för att de skall kunna förbättra sin prestationsförmåga och nå hög kvalitet.

Av denna orsak är det nödvändigt att finna en lämplig balans mellan finansieringssystemen enligt det sjätte ramprogrammet, sakkunnignätverken, integrerade projekt och de stödåtgärder som varit i bruk en längre tid. Dessa stödåtgärder lämpar sig under alla omständigheter bättre för mindre forskarlags behov.

Kommissionen anförde i sitt meddelande av den 16 juni 2004 att unga lag och mindre institutioner, som deltar i mindre projekt i partnerskap med expertlaboratorier i andra länder, kan dra nytta av sådant samarbete och bli engagerade i större och mer komplexa projekt.

Jag anser att det är mycket viktigt att finna en balans mellan storskaliga och småskaliga projekt. Jag kommer att arbeta för att se till att denna balans iaktas i det sjunde ramprogrammet.

Vi överväger också att införa vissa särskilda initiativ i kommande ramprogram i syfte att främja sakkunskap i de EU-regioner där sakkunskap finns men inte är tillräckligt utvecklad. Jag anser att denna idé bör genomföras. Det är nödvändigt att få en uppfattning om vilka konkreta former detta kan ta, men det skulle kunna innebära bättre länkar till andra EU-biståndsprogram, såsom strukturfonderna. Jag skulle glädja mig över att få höra parlamentets ståndpunkt i denna fråga.

Förespråkar du en externaliserad förvaltning, och om så är fallet, för vilken verksamhet?

Jag anser att det finns vägande orsaker för att anse att kommissionen bör handha förvaltningen av programmen. Jag tänker då särskilt på följande aspekter:

- Det är nödvändigt att vara i kontakt med forskningens verklighet, eftersom det är nödvändigt för att man skall kunna utforma en högklassig forskningspolitik.
- EU:s forskningsprogram är kopplade till EU:s huvudsakliga politiska mål.
- Kommissionen är ansvarig inför Europaparlamentet och Revisionsrätten.

Det är emellertid lämpligt att delegera en del av programmets förvaltning till deltagarna själva eller till externa strukturer, eftersom detta kan hjälpa kommissionen att fokusera på dess huvuduppgift, som är att utarbeta politik och övervaka vetenskaplig verksamhet. Därför stöder jag kommissionens meddelande från juni i vilket den bland annat föreslår följande:

- Forskningsinfrastrukturen och större tekniska projekt skall kunna förvaltas med stöd från projektdeltagarna.
- Förvaltningen av verksamhet som omfattar ett stort antal finansiella transaktioner av begränsad storlek till ett större antal mottagare, till exempel stöd till forskare och individuella forskarlag, skall kunna delegeras till externaliserade strukturer genom klara och tydliga bestämmelser.
- De professionella aktörerna utanför kommissionens avdelningar bör i högre grad engageras i förvaltningen av rent verkställande och finansiella åtgärder i anslutning till transnationella samarbetsprogram för forskning.

Förespråkar kommissionen en särskild rättslig ram för ett framtida europeiskt forskningsråd?

I meddelandet från juni tog inte kommissionen ställning till frågan om vilken rättslig ram som skall tillämpas på verksamhet som avser att stödja projekt av individuella (grundläggande) forskarlag, som konkurrerar på europeisk nivå, och som genomförs inom ramen för ett framtida europeiskt forskningsråd.

Det finns flera alternativ för en rättslig ram för det europeiska forskningsrådet. Kommissionen konstaterade att en möjlighet vore en verkställande agentur, en annan en EU-agentur av vedertagen art, eller en särskild struktur såsom en stiftelse. Vart och ett av alternativen skall grunda sig på följande tre principer: *övervakning av det vetenskapliga samfundet, kommissionens politiska och ekonomiska ansvar och gemenskapskaraktär*. För närvarande håller man på och fastställer, i samråd med alla berörda parter, den lämpligaste ramen för den verksamhet som det framtida europeiska forskningsrådet skall bedriva.

Jag anser att målet är klart: projekt skall föreslås och genomföras av forskare på eget initiativ inom de områden de själva valt och projekten skall finansieras på ett effektivt sätt med rum för omfattande operativ självständighet. Innan ett beslut om hur man bäst kan nå dessa mål fattas, skulle jag vilja att alla som är involverade i processen yttrar sig, både inom institutionerna - särskilt parlamentet - och användarna. Ett beslut kan fattas först efter att så skett.

4. Kommer kommissionen att se till att parlamentet rådfrågas då man fastställer verksamheten av och arbetsmetoderna för den framtida europeiska agenturen för vapen, forskning och militär kapacitet?

Kommissionen anser att inrättandet av agenturen är ett betydande steg för att förbättra försvarskapaciteten som ett stöd för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik. Detta är dock en fråga för vilken medlemsstaterna och EU:s höge representant för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken ansvarar i sin helhet. Vårt mål måste vara att utnyttja fullt ut all synergi som är möjlig mellan agenturens och kommissionens verksamhet.

Jag litar på att den kommissionsledamot som ansvarar för förbindelserna till agenturen, inrättar ett fungerande samarbete med agenturen och Europaparlamentet för att agenturens verksamhet skall kunna främja eller komplettera gemenskapens initiativ.

Vilket anser du att bör vara tillämpningsområdet för ett europeiskt forskningsprogram för säkerhet och vilken årsbudget vore lämplig för det?

Säkerheten står högst uppe på vår politiska dagordning både inom EU och i ett globalt politiskt sammanhang. Jag anser därför att EU bör tillämpa ett sammanhängande tillvägagångssätt i forskning om säkerhetsfrågor.

Förslaget om ett europeiskt forskningsprogram för säkerhet som kommissionen antog den 7 september är det första steget i denna riktning. I kommissionens meddelande fastställs de åtgärder som skall vidtas för att man skall kunna inkludera det europeiska forskningsprogrammet i det framtida sjunde ramprogrammet, ha samråd med alla intressenter i processen genom ett europeiskt rådgivande råd för säkerhetsforskning som skall inrättas i år, och skapa en institutionell ram som tar hänsyn till all relevant utveckling inom området för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna.

Jag anser att det huvudsakliga verksamhetsområdet för det framtida europeiska forskningsprogrammet skall vara gränsövervakning, skydd av och säkerhet för nätverkssystem, kampen mot terrorism, krishantering och interoperabilitet av integrerade system. Dessa är våra prioriteringar och tillräcklig finansiering bör säkerställas i det framtida ramprogrammet för dessa områden. Det finns ett förslag om en årsbudget på 1 miljard euro. Behoven är mångahanda och budgeten för det europeiska forskningsprogrammet skall vara tillräckligt stor för att betydande medel finns tillgängliga för att teknikutvecklare och teknikanvändare skall kunna samarbeta på europeisk nivå.